

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. КИЇВ)
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА (М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК)
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КОМПАНІЙ З МІЖНАРОДНОГО
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ (М. КИЇВ)

**РОЗВИТОК РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ
ЗРУШЕНЬ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Збірник матеріалів
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
24 квітня 2025 р., м. Київ
(українською, англійською мовами)

КИЇВ 2025

Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 24 квітня 2025 року) / за заг. ред. С. П. Калініної. Київ : МДУ, 2025. 204 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 15.05.2025).

Редакційна колегія:

Голова	Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;
Заступник голови	Тетяна Марена, проректор з науково-педагогічної роботи МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Члени редколегії:	Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор; Лілія МИХАЙЛИШИН, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, професор; Світлана ЛАНСЬКА, в.о. завідувача кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент; Валерія ПОДУНАЙ, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент; Клавдія ТАХТАРОВА, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент; Ольга ЛЕЛЮК, старший викладач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук; Василь ВОСКОБОЙНИК, Президент Всеукраїнської Асоціації компаній з міжнародного працевлаштування

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України», яка відбулась 24 квітня 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах систематизовано сучасні трансформації глобального економічного розвитку, висвітлено аспекти глобалізаційного виміру розвитку міжнародного ринку праці, досліджено регуляторні пріоритети міграційної політики, здійснено науковий безпековий дискурс трудових ресурсного забезпечення, проаналізовано новітні конструкти і тренди HR-економіки.

Збірник адресований викладачам і науковцям, фахівцям у сфері ринку праці та міжнародної економіки, докторантам, аспірантам і студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами економічної науки.

В матеріалах конференції представлена думка учасників. У збірнику максимально точно відображається авторська орфографія та пунктуація. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

ПОДУНАЙ Валерія,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки праці,
Маріупольський державний університет

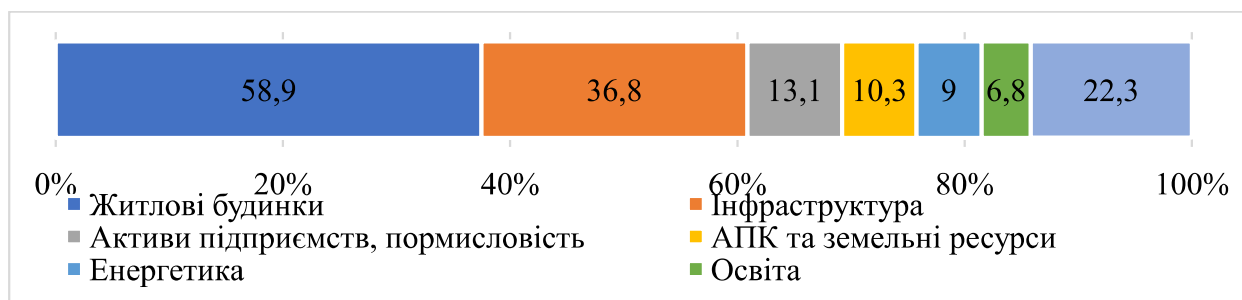
ПРОМІЖНІ ОЦІНКИ НАСЛІДКІВ ВІЙНИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В умовах триваючої війни в Україні питання оцінки та розуміння її впливу на економіку набуває особливої *актуальності*.

Метою дослідження є проміжний аналіз економічних наслідків російської агресії, що є важливим для формування ефективної стратегії відновлення та подальшого розвитку держави.

З початку повномасштабного вторгнення українська економіка зазнає нищівних втрат і руйнувань активів, виробничо-збутових та логістичних ланцюгів. Згідно з оцінками Київської школи економіки [1], станом на 01.01.24 р., з початку повномасштабного російського військового вторгнення загальна сума прямих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі, транспортним засобам та товарним запасам перевищила 157 млрд дол. США (за вартістю заміщення).

Найбільша частка у загальному обсязі прямих збитків завдана житловим будівлям та інфраструктурі (рис. 1). Втрати активів підприємств та промисловості становлять мінімум 13,1 млрд дол. США і продовжують зростати. Прямі втрати аграрного сектору та земельних ресурсів оцінюються в 10,3 млрд дол. США.

**Рис. 1. Прямі збитки від руйнувань та пошкоджень за секторами,
млрд дол. США [1, с. 4]**

Крім того, зростають втрати енергетичного сектору, які вже зараз становлять 9,0 млрд дол. США. Сукупні збитки від руйнувань та пошкоджень об'єктів громадського сектору оцінюються на рівні близько 14 млрд дол. США.

Згідно зі *Звітом щодо оновленої спільної оцінки збитків і потреб, які виникли внаслідок широкомасштабного вторгнення рф* (Rapid Damage and Needs Assessment, RDNA3), підготовленим урядом України разом із Групою Світового банку, Європейською Комісією та ООН [2], прямі збитки у промисловості досягли 13 млрд дол. США (8,6 % від загальної суми збитків, завданих економіці) [3]. Найбільший обсяг збитків зафіксовано в Київській,

Дніпропетровській, Донецькій та Харківській областях (звіт не охоплює період до 24.02.2024 р.) (табл. 1).

Таблиця 1

**Завдана шкода, збитки та потреби за RDNA3 у розрізі областей
(млрд дол. США) ¹ [2, с. 41]**

<i>Область</i>	<i>Завдана шкода</i>	<i>Збитки</i>	<i>Потреби</i>
<i>Прифронтові області, проміжний підсумок</i>	<i>116,0</i>	<i>157,6</i>	<i>250,5</i>
Донецька	38,7	39,0	73,9
Запорізька	13,5	30,4	33,6
Луганська	17,8	19,1	39,0
Миколаївська	5,6	11,1	14,2
Харківська	27,8	32,3	54,9
Херсонська	12,6	25,7	35,0
<i>Опорні області, проміжний підсумок</i>	<i>5,3</i>	<i>81,3</i>	<i>36,2</i>
Вінницька	0,2	9,3	4,7
Дніпропетровська	2,9	39,3	16,4
Кіровоградська	0,2	5,7	2,7
Одеська	1,3	15,2	7,2
Полтавська	0,8	12,0	5,3
<i>Тилові області, проміжний підсумок</i>	<i>1,2</i>	<i>47,5</i>	<i>19,1</i>
Волинська	0,1	4,6	1,7
Закарпатська	0,3	2,9	1,4
Івано-Франківська	0,1	5,6	1,9
Львівська	0,3	11,3	3,3
Рівненська	0,1	3,5	1,6
Тернопільська	0,0	3,9	1,7
Хмельницька	0,2	6,9	3,6
Чернівецька	0,0	1,6	0,7
Черкаська	0,2	7,2	3,2
<i>Області, повернуті під контроль уряду України, проміжний підсумок</i>	<i>22,9</i>	<i>135,7</i>	<i>80,8</i>
м. Київ	2,2	27,4	8,2
Житомирська	1,1	6,2	4,7
Київська	11,2	82,7	42,5
Сумська	3,0	8,8	10,4
Чернігівська	5,5	10,6	15,0
<i>Загальнонаціональний рівень (не розподілено за регіонами), проміжний підсумок</i>	<i>7,1</i>	<i>77,2</i>	<i>99,5</i>

Одним із вкрай негативних наслідків повномасштабної війни рф на території України стала вимушена масштабна деіндустріалізація [3] – у 2022 р. частка переробної промисловості у ВВП України становила 7,6 %, тоді як у 2021 р. вона складала 10,3 %, у 2020 р. – 10,1 % (рис. 2). За підсумками 2023 р. даний показник в Україні є нижчим, ніж для країн з низьким рівнем доходу.

¹ Завдана шкода охоплює 22 місяці з 24.02.22 р. до 31.12.23 р.; завдані збитки охоплюють 40 місяців, включаючи 22 місяці з 24.02.22 р. до 31.12.23 р. та додаткові 18 місяців до 30.06.25 р.; потреби охоплюють 2024–2033 рр.

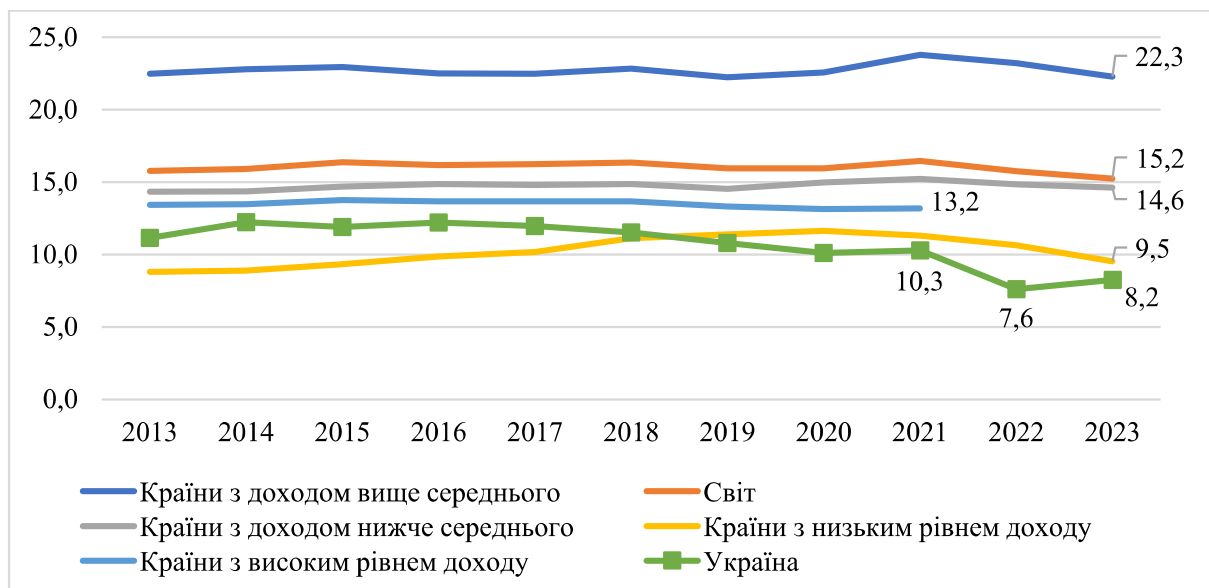

Рис. 2. Динаміка часток переробної промисловості у ВВП, %, 2013-2023 рр. [4]

За період 2022-2023 рр. спостерігається падіння частки переробної промисловості у ВВП України, проте і до 2022 р. цей показник для України був нижче, ніж середній для усіх груп країн, що свідчить про наявність системних структурних проблем української економіки (спричинених слабкою розвиненістю переробної промисловості): по-перше, існує надмірна залежність від експорту сировини та імпорту готових товарів, що робить національну економіку вразливою до зовнішніх факторів; по-друге, низький рівень переробки знижує додану вартість продукції та обмежує технологічні можливості країни; по-третє, це призводить до меншої кількості високооплачуваних робочих місць і, як наслідок, до низького рівня життя населення, особливо в регіонах, орієнтованих на експорт сировини.

Список джерел

1. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року. Київська школа економіки. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf (дата звернення: 07.04.2025).
2. Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3), February 2022 – December 2023. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099052424093538084/pdf/P18017413ae33d0631a12716104d67eee4a.pdf> (дата звернення: 08.04.2025).
3. Собкевич О. В. Оцінки індустріальної конкурентоспроможності економіки та технологічного потенціалу промисловості України. Центр економічних і соціальних досліджень НІСД. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-08/az_konk-promislovosti_12082024.pdf (дата звернення: 07.04.2025).

4. World Development Indicators (dashboard), World Bank, Washington, DC.
URL: <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/> (дата звернення: 07.04.2025).

ХАДЖИНОВ Ілля,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин,
Донецький національний університет імені Василя Стуса
ПОСТОЛОВСЬКИЙ Владислав,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедри міжнародних економічних відносин,
Донецький національний університет імені Василя Стуса

ДЕМОГРАФІЧНІ ВТРАТИ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ: ДОСВІД ПОДОЛАННЯ КРАЇНАМИ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ

Російська військова агресія завдала колосальних збитків фізичній інфраструктурі України, включаючи житлові будинки, транспортні шляхи, енергетичні об'єкти, лікарні, школи тощо. Це призвело до значного падіння економіки, руйнування виробничих потужностей, втрати робочих місць та порушення логістичних ланцюжків. Велика кількість внутрішньо переміщених осіб, біженців, демобілізованих військовослужбовців та людей, які втратили роботу, створюють значні соціальні виклики. Оцінка демографічних втрат є вкрай важливою для дієвого повоєнного відновлення. Програма реконструкції повинна передбачати створення нових робочих місць та підтримку для цих категорій населення.

Метою роботи є вивчення досвіду подолання демографічних втрат внаслідок війни країнами колишньої Югославії. Досвід післявоєнних реконструкцій в інших країнах свідчить про важливість безпеки, стратегічного планування та сильного керівництва для досягнення успіху. При розробці плану відбудови необхідно приділити значну увагу стимулюванню приватних інвестицій у малий та середній бізнес, а також створенню нових робочих місць для тих, хто втратив роботу через війну, для мігрантів, що повернуться, та для ветеранів. Це ставить на перший план необхідність оцінки демографічних втрат країни в результаті збройного конфлікту. У контексті міжнародної співпраці та історичного досвіду, цінним є приклад країн Західних Балкан, які пережили значні втрати після розпаду Югославії, особливо Боснії та Герцеговини.

Ключовими завданнями післявоєнної відбудови є відновлення та розбудова інфраструктури, необхідної для життєдіяльності суспільства та подальшого економічного зростання. Програма реконструкції також має бути спрямована на відродження промисловості шляхом активного впровадження інноваційних технологій, що потребуватиме доступного кредитування для модернізації чи відновлення промислових підприємств. Загалом, відбудова має охоплювати фізичний, економічний, соціальний та інституційний аспекти.